

Fr. Kruuzwaldi nim.
Eesli NSV Riiklik
Raamatukogu

16. aastakäik

1924

Arhiiv number 20 top

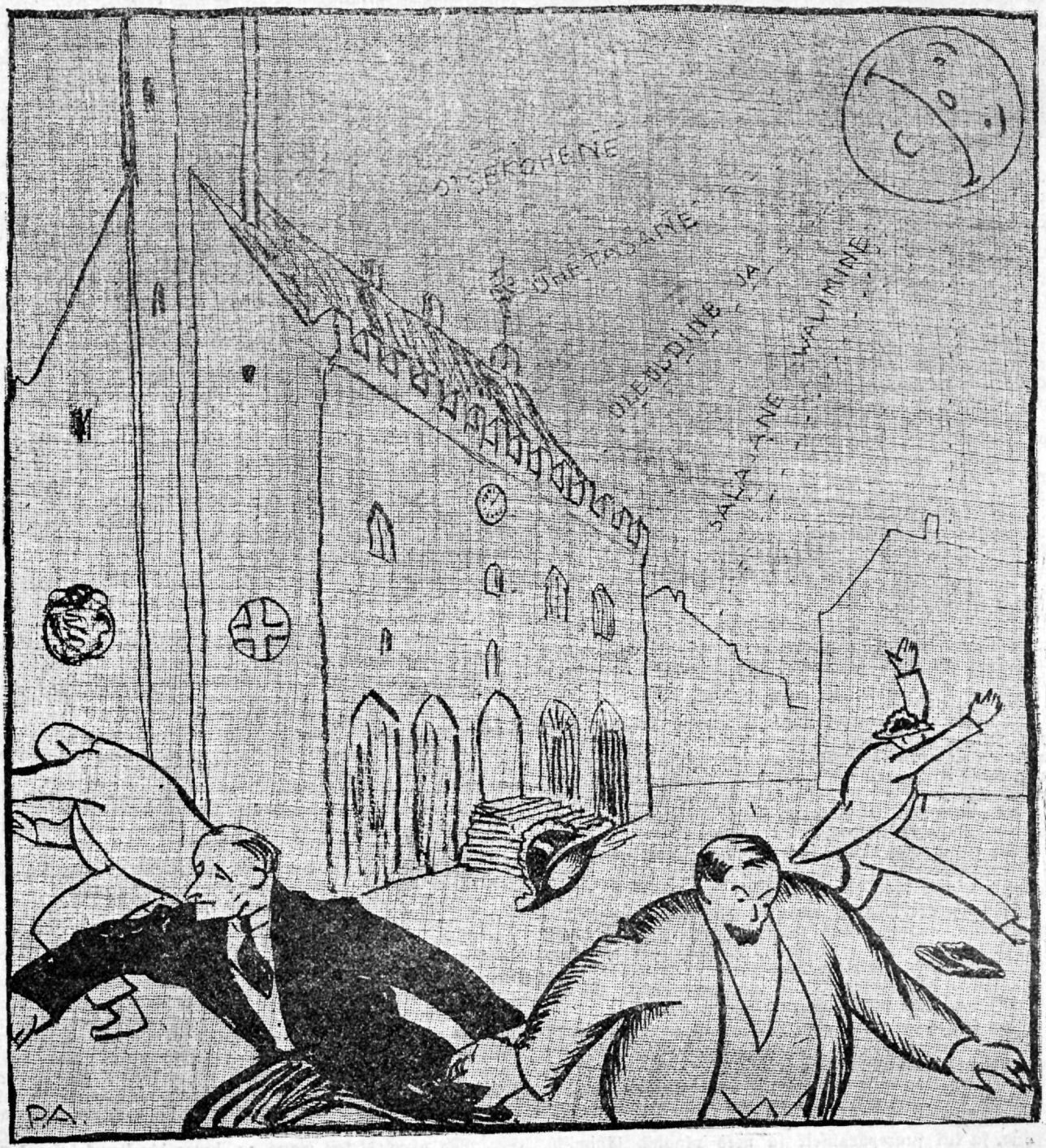

Meie Mats

Nr. 149.

Laupäeval, 24. (7. juulil) juunil 1917.

Nr. 149.

Uued linna walimised eht kuhu elustawa päikese kiired tungiwad, sealt kaowad kõik sõwarjud.

1. Oskar Moorberg, Narva. 2. Karl Kremann, Haap-
jalu kr. 3. Robert Kallas, Tallinnast. Tegevus sõjaväes

Suueotsijad.

W. S. Osborne roman. (Järg 7).

Päew-päewa järele läis nüüd Bontwit Rogani suwema-
jas, ronis mööda leedtreppi üles ja waatas rahamehe täis-
sõnitud rahulolemisega, kuida ta ikka selgemalt linase riide
peale nähtawale tuli. Uhe samase käigu ajal pobises ta:

„Ma ei saa aru, miks sa meie kihlusi ei soowi teistele
teada anda? Ka pulmapäewa ei määra ja kindlats!“
„Kallim, kas see ei ole mitte ilus, et me kihlatud oleme,
ilma et keegi sellest midagi aimaks? Sarnane saladus on
romantiline, ja meie, kunstnikud, armastame seda. Kas
sa usud, et ma oma abitaasa pilti suudaks maalida? Ei, kõige
pealt peab maal walmis olema, ja kui ma siis sinu abitaas-
fats saan, peab kunstnik tagumisele plaanile jääma.“

„Uusun sind Rogan, aga kui kaua wõtad see weel aega,
enne kui pilt walmis saab?“
„Lest tehitas õlasti.“

„Iksti kunstnik ei wõi sarnase küsimuse peale wastata.
Sa pead weel kannatlikult ootama. Wahpeal andume aga
unistustele, sest wali tõelikkus ei lasse kaua enam enese peale
oodata.“

Sel õhtul astus Rogan Bellair, peale seda kui herra
Bontwit ärälainud oli, weel kord töötuppa, keeras elektri-
lambi põlema ja tõmmas eesriided atende ette. Peale seda
istus ta tooli peale ja hakkas ootama. Peagi kuuludus kō-
bin ja kloopimine akna peale. Rogan kustutas tule ära ja
waatas aknast wälja. Libamisi alla minewa latuse peal oli
keegi meesterahwas. Lest awas akna, meesterahwas kar-
gas sisse, ja uueste süidati tuled põlema.

„Ma tulin täna wäljast teed laudu,“ tähendas John,
kes särawate filmadega lambi walges warjus seisis. „Too-
detawaste oli see täna õhtu, mis?“

„Ja,“ jostistas Rogan, „täna on kõige parem aeg. Oh,
ma igatsefin ammugi sind näha, ja need nädalad näisid
mulle aastapikkustena. Ritt, millal hakkame siis me koos
elama? Siitamaale ei ole ma sinu käest peale mõne sõna,
mõne pilgu ja tühise käepigistuse, midagi saanud. Millal,
üttele, millal algame meie oma peretondlist elu?“

„Kas sa seda eluks ei pea, mis me nüüd läbielame?“
küsis John, kindlalt Rogani filmadesse waadates. „Kas elu
peale armastuse muud midagi ei sisalda? Ja kas sa ei
mõista, et ma seda sinu heaks teen? Kas sa ei tea, et mina
neid plaanisi täidan, mida sina wäljamõelnud oled?“

Rogan waatas imestanult Johni peale.

„Ja, ja kui suurepäraliselt sa need plaanid läbiwiid,

Ritt,“ hüüdis ta, „sina oled meister, kuna mina läperdaja
olen, kes ainult kawaluse läbi midagi korda wõib saata.
Ühte aga ei mõista ma mitte, kuidas sa politsei küüsiist paa-
fed?“

John naeris ifeteadwalt.

„Seda kawalust ei tea keegi muu, kui ma ise, Rogan,
aga üks woorus on mul ikkagi: saladust omale pidada!“

„Sa läks Bontwiti pildi juure.“

„Kas see on see maal, mida sa mulle näidata tahtsid?
Kas see on selle mehe poolwalmis pilt, keda sa armastad?“

„Kuidas wõid sa siin armastusest kõneleda! Juba tema
wälimus on mulle wastumeelt. Uga ei,“ hüüdis lest äkit-
selt, „ma ei kutsunud sind selleks siia, et sulle Bontwiti pilti
näidata, ja peatsid omale midagi muud ette kutsutama.“

Nüüd waatas Rogan järele, kas üks hästi kinni on, siis
waatas ta aknad ja eesriided läbi, kas kufagil autu ei ole, mille
läbi kellegi uudishimulil film oleks wõinud waadata. Selle
peale läks ta Bontwiti maali juure ja lütkas selle kōrwale,
sealt alt tuli teine pilt nähtawale.

John ei mõistnud imestuse pärast midagi lausuda.

„Saewas näeb,“ hüüdis ta wiimaks waimustatult, „see
on ju meisterteos, ja sa ise oled imetegija,“ ta waikis ja
jattas siis uueste: „Elu ilma finuta ei oleks elu, ja nagu
ja üksford ütlesid — kord hakkame meie alles õieti elama.“

Silmapiit walitses waitus, siis küsis John:

„Millal wõin ma seda enesega ühes wõtta?“

„Wastus oli weidi tahtlew:

„Siis kui soowid.“

„Ja millal ma seda maali tarwitama pean?“ küsis

John uueste.

„Ma tahan seda ennem Bontwiti käest järele pärida ja

nii pea, kui ma seda tean, annan ma sellest sulle teada.“
Kui John õõjel Rogani töötoast lahkus, wiis ta selle
maali enesega ühes.

Mõned päewad hiljem istus Rahwa- ja tööstuswanga
kassapidaja Bontwiti büroos ja pidas sellega tõsi läbirää-
kimisi.

„Ma arwan wõimatats,“ arwas Bontwit, „et sel mehel
weel kord julgust oleks siin linnas teist punka sissemurda.
Esimene korral pääsis ta ainult suure waewaga, mis talle
tahtlemata hoiatuseks on.“

„Waras on igatahes väga kawal. Mina ei wõi aga
mitte oma peast seda mõtet eemale tõrjuda, et Rittred John
waras ei ole.“

Õõhendamata tahtlus, John oli sissemurdmise paigast
kaugel. Pealegi on see selge, et sissemurdja üks kõige o-
samatest omas ametis pidi olema. Burt ja O'Connell ku-
jutawad ainult omale ette, et nad Johni sel õõl nägid.
Kas teie ei pannud tähele, kui segasets nad siis läksid, kui
nad üksteise wõidu kinnitada püüdsid, et rõwwel nende nina
alt ära kadus, kui nad rewolwritiga tema peale shtisid? Ei,
keegi inimene ei usuks seda mitte. Pealegi kõnelesin ma
järgmisel hommikul Burtiga, ja see mees näis niimoodi
wälja, nagu oleks ta pohmellis. Iga ametnik oleks wõinud
warga kinni wõtta, ja nii näeb see tahtlane olewat, miks
nemad seda aga mitte ei teinud.“

„Igatahes on see kindel, et sarnast sissemurdmist nagu
see, waga harwa wõib juhtuda,“ arwas kassapidaja.

„Mina arwan, et sissemurdmine ainult ettekujutatud on,
kuna pangaametnikud ise warastasid. Mida enam ma selle
üle järele mõtlen, seda enam ma seda usun. Raudwõrede
läbihaagimine oli ammugi ettewalmistatud; pankasi rõõwi-
tatse enamaste seest poolt, ja selle wastu on meie pank kait-
tud. Ma seadisin niimoodi sisse, et õõstte wahid lojass
oleks. Suure terastambri ja wäljse raudlapi utjed on sinna
selgeste näha. Nad ei pruugi panga ssemistesse ruumidesse
minna, waid wõib wäljast kōik selgeste näha. Ma lasen
igale poole uueb lutud panna, nii et wahid sisse ei saa,
kuigi nad oma ametnikkude poolt äraostetud oleks. Mui-
dugi usaldame Jimi ja Mayi kõige enam, aga me näitame
wälja, nagu ei usaldats neid.“

„Ma usun, et teil õigus on, herra direktor,“ ütles kas-

Wene väerinnal. Dmitri Korinowi kangelasetegu.

W. Poljakowi joonistus.

D. Korinowi kangelasetegu, mida W. Poljakowi joonistus siin kujutab, näitab meile selgoste, kui ustavalt Wene sõdadid wahel oma kohust täidavad. Uruandega ülemuse juure saadetud Korinow sattus teel waenlaste tuleandmise alla ja sai mitu rasket haava. Kuna ta mõnikümend silda seisukohadest kaugel oli ja enam edasi ei jõudnud roomata, kogus ta viimase jõu, ajas enese poolpüsti, töstis kirja kõrgele ja kirjus: „Teadaandmine!“ Tema hülde peale juurde ruttanud Wene sõdadid leidsid ta surnuks, kuid said ikkagi täitsa kirja õigel ajal kätte.

lapidaja aigutades. Mõlemad wahid on tüsedad mehed ja ei joo kunagi, see on juba aujuse pant.“

Kuigi Rahwa- ja tööstuspangas juba mitu head aastat midagi halba ei olnud juhtunud, siiski said Bonwiti ettepanekul uuendatud walmuse-abindub tarwitusele wõetud. Ja nii tuli, et Mackerle, kui ülemwahi ja Jim, kui abi, igal õöl koridoris jalutasid, ja nad nägid wäga selgoste panga sifemisi ruumisi, iseäranis aga terastambri uft.

* * *

Mõni näbal hiljem, ühel laupäewa õõsel, istus Jim pangas sifekäigu ees olewas kijas ja suitsetas rahulikult sigarit, mida talle keegi pangas käija oli andnud. Ta waatas uniselt lähe akna pealt teise peale ja siis wäikse rahakapi pealt terastambri uste peale. Seal jäi ta pill tarretanult peatama. Närgmisel silmapilgul kargas ta üles, haaras rewolwri kätte ja ruttas alumisele telbri korrale. Seal istus wäikses toaleses Mackerle ja luges ajalehte.

„Mag,“ hüüdis Jim ärritatult. „Pangas on sifemurdjal tule ruttu kaaja!“

„Sa unistad, Jim,“ tähendas Mackerle, kui nad kohal olid.

„Ei, sugugi mitte, mul ei ole mõttesegi tulnud unistada,“ wastas Jim, „ma nägin tõega, kui keegi terastambri wälja astus. See oli kolme minuti eest, täpisealt kolme minuti eest, said aru.“

„Ei, ma ei saa sinust aru,“ wastas teine wahi. „Kuidas wõis ta uuesti wälja astuda, kui . . .“

„Im, see on kõige halwem,“ sõnas Jim wahale, „et ta uuesti wälja ei astunud, ta astus uste lähedalt wälja.“

„Terastambri uste lähedalt! See on ju wõimata! Sa oleks pidanud siis kolme jala paksusest terasseinast ja siis weel telistikuidest ja lubjast augu läbi puurima. Aga seal ei ole ju ainuusti autu.“

„Kas sa mind usud wõi mitte, peaasi on aga see, et ma kolme minuti eest nägin, kui keegi terastambri wälja astus. Sa peab veel kuskil panga sifemises ruumis olema.“

„Kuidas siis see mees wälja nägi?“ küsis Mackerle itka weel uskmatalt.

„Ma wõin seda sulle täpisealt ütelda,“ wastas Jim, „ma tunen teda, see oli Rittred John, meie direktori ja kogu linna sõber. Ka tema nägi mind ja waatas mulle otja, kuna mina imestasin. Meie seisme umbes pool minutit wastamisi ja waatasime teine-teise otja nagu kaks karjakraansi. Ja kas sa usud, mis ta siis tegi? Tõmbas rewolwri wälja, mille minu peale juhtis. Aga ka minu oma oli mul käepärast ja ma sihtisin sellega tema peale. Siis kadus ta nagu wähe sinna tupp ja pani uste oma järel kinni.“

Ka Mackerle sai tähelepanelikult, sest kui ta enne wahi peal oli olnud, oli see uks lahti seisnud, kuna ta nüüd lukkus oli, — seda wõis ainult inimene torda saata, ja sellepärast pidi keegi pangas olema.

„Mis me nüüd teekime?“ küsis ta ärritatult.

Jim waatas talle abitult otja.

„Ja,“ ütles Mackerle uueste, „me peakime niimoodi sifeseadma, et meid wälja ei naerda. Seal on igal toal raudwarwad atende ees ja keegi ei usuls seda, kui me Bonwiti telefoneriksime.“

See sündis, ja direktor, selle peale vaatamata, et ta seda ei uskunud, sõitis wõtmekimbuga kohale.

"Nüüd waadake, Mackerle, ühes Jimiga kõi ruumid hästi järele," ütles ta, "kuna ma ise politseise telefonerin." Aga direktor ei saanud seda teha, sest kui Mackerle waewalt oma kae ufse pideme peale oli pannud, käis waki pauk ja kuul lendas läbi ufse üle wahi pea.

"Ah, me oleme tema ometi kinni püüdnud, Jim," hüüdis Mackerle ja katjus weel kord ust awada, mis aga kinni jäi. "Nüüd on ta seal sees ja ei saa enam välja."

Siis läks ta oma selfimehaga kitiwarbil direktori juure, kes surmahirmus oli. Kui nad Bonwitiga tagasi olid, ütles Mackerle.

"Siin on see koht, kust teraskambri wälja astus."

Nad seifid filmapilk aega waitfelt paigal ja waatafid teraskambri ufse peale, wõi wähemalt koha peale, mis seda moodi wälja nägi.

"Herra Bonwit," küsis Mackerle, "kas te näete seal seda asja?"

"Ja," kogeles Bonwit, kes kartis, et murdwaras läbi ufse teda maha laseb, "see on kapi uks, mis ta muud on." "Olete see peale kindel?" küsis Mackerle uueste. "Tulge lähemale ja waadake hästi."

Nüüd läks Bonwit üsna lähedale ja nägi oma imestuseks, et see, mis teraskambri uks näis olewat, midagi muud ei olnud, kui kunstlikult järel tehtud teraskambri — suur õiwarwi maal, mis täppest teraskambri ufse taoline.

"Ja siit tuli ta wälja," hüüdis Jim, "nimelt siit, teraskambri kowalt."

Ja uueste laienesid herra Bonwiti filmad imestusest, sest see koht, kuhu waht näitas, ei olnud mitte teraskambri sein, waid see oli uus maal, mis aga kiwiseina kujutas. Bonwit tõstis seda segafelt ülesse ja läks sisse, kuna ta oma hirmu unustas. Selle warjuseina taga oli teraskambri tõeline uks ja Bonwit nägi, et ülemaalitud linane riie ühe raami peale oli kinnitatud, kuna raami tagumine pool kasti taoline oli, nõnda suure kasti taoline, kus inimene lähedalt wõis seista. Muudugi mõista, et seal sees enam kedagi seismas ei olnud näha. Kui herra Bonwit nüüd õige ufse awada soowis ja selles mõttes oma kae käepideme peale pani, taganes ta kohkunult — teraskambri uks oli lahti.

"Mackerle, waadake järele, kas kedagi sees ei ole," suutis ta waewalt ütelda.

Rewolwer käes, kiskus Mackerle ufse lahti, aga teraskambri ei olnud ainuiski elawat olemust.

"Rahapaberid on arawarastatud," hüüdis herra Bonwit. "Ule 100,000 dollari on ära!"

Aga neist kolmest inimesest ei saanud keegi aru, et nad hirmus hooletud olid olnud, sest et see teatri kulisfi taoline ülemaalitud uks, mille taga julge sissemurdja töötas, kuna wahid peaaegu pool ööd filmapettuse üle waidlesid, oli neid ninapidi wendanud. Nagu suurtes pankades ikka, olid nad sissemurdmise wastu nõuta, kui nad selle wastu ka ette walmistatud olid. W i l l a l sissemurdja linasest riidest seinast sinna tõi ja ku id a s ta seda ülesse seadis, see oli saladus, mille kohta keegi selgusele ei saanud ja mis neid päris segasels tegi? Kuid suure summa arakadumine tõi neid jällegi lainemisele.

"Urge unustage mitte, herra Bonwit," sohkatas Jim, "et mina seda meest nägin. See oli herra John. Tal oli kohwer käes, milles kahtlemata rahapaberid olid."

"John! Te olete hulluks läinud. Mitmed lastu täis olewad politseiametnikud on ka ennem seda tõendanud, aga te ei ole ju jooanud! Pealegi on John minu sõber, ta on rikas ja tema arwuse üle ei ole kellegil kahtlust."

"Kuid ma kinnitan siiski," tõendas Jim kõwasõdamiselt, "et ma herra Johni oma ees nägin. Ta waatas mulle pool minutit aega otse ja ma ei wõi ennast sellepärast mitte petta."

"Aga Jim, te peate ennast petma. Kas te ufute ka seda, et John wiimastest sissemurdmisest osa wõttis?"

"Siinmaale ei uskunud ma seda mitte, aga nüüd on mul igatahes sarnane waade."

"Jga elanik on siin linnas oma tähelnemise Johni peale juhtunud," ütles Bonwit olasi lehitades; "wikistite olete tema peale mõelnud ja ufute nüüd, et teda ka nägite."

On olemas ju kõltsuguseid filmapettusi, mille tõelikkuse juures inimene ei kahtle, kuna neid ometi olemas ei ole."

Bonwit tõlistas politsei-jaoskonda ja jutustas lühidalt, kes ta on ja mis tahab. Ta lõpetas järgmiselt:

"Jääge weel filmapilgus telefoni juure, wahid kõnelewad teile täppestsemalt."

Beale seda, kui politseiametnik oma meeskonnale tarwilita kasta oli andnud, läks weel ainult Jim telefoni juure ja awaldas arwamist, et sissemurdja keegi muu ei ole kui herra Rittred John.

"Teie unistate," hüüdis politsei inspektor aparati, "herra John lahkus praegu siit. Ta oli umbes pool tundi politseijaoskonnas ja läks mõne minuti eest ära."

"Pool tundi," hüüdis Jim imestanult, "see on ju wõimata! Sellest ei ole ju weel poolt tundi möödas, kui ma teda wiimati nägin."

"Teie ei näi õige mõistuse juures olewat," kostis telefonist tagasi. "Ma wõin teile weel kord tõendada, et ma teda nägin ja pealegi oma lihaste filmadega. Ta tuli büroosse selleks, et me kellegi tuntud naisterahwa maja sisse murdja eest kaitsesime. Temaga oli keegi herra Barnum ühes, kuna herra Johnil wäite kohwer käes oli."

"Tal oli kohwer käes?" hüüdis Jim ärwawalt.

"Ja, krotodilli nahast," naeris inspektor.

"Tõega, siis peab mind kohe hull . . .! Tal oli seesama kohe ka siin, pangas ühes."

"Jgatahes on minu meeskond juba teekonnal," arwas direktor ja tõlistas maha.

Natukese aja pärast oli politseimeeskond pankla jõudnud. Järgmisel filmapilgul seifid kaks ametnikku täislaetud rewolwritega pangamaja tagumiste akende all lahingumalmis, kuna teised sissemurdjad tubades otsima hakkasid.

"Kerake tuleb ära," pani üks ametnik ette, "ta on wististe pimedas ja ma ei pea sugugi soowitawaks talle märklauaks olla."

Siis olid politseinikud wiimaks nõnda laugel, et ust awada julgusid. Nende imestuseks oli aga tuba päewawalge ja tühi. Keegi ronis kohe akna peale ja katjus raudwarwad, kuid need olid tugewad ja kindlad. Järgmise akna juures lordas ametnik oma katset, kuid siin teiste: walju kõlninga langefid raudwarwad maha.

"Aha, see on sellesama mehe poolt toime pandud, kes wiimase pangawarguse korda saatis! Sa ka seeford pääsis ta oma saagiga minema."

"Doodekawaste weel mitte," hüüdis Jim. "Kas te ei tea, kuhu herra John politseist läks?"

Politseiametnik mõtles filmapilgu aega.

"Ma usun, herrad kõnelesid sellest, et nad klubisse lähewad."

"Siis peab keegi sinna minema ja kohwri ära tooma," hüüdis Jim; "seal sees on arawarastatud rahapaberid."

Keegi politseiametnik ruttas kohe teele ja pealegi nõnda ruttu, et ta Johni ja Barnumi parajaste klubi ufse peal kätte sai, kui need sisse kahtsid astuda. Ta nägi kui John kohwri kotta jättis, kuna ta ise sõdgituppa läks. Politseiniku kaasas olew salapolitseinik arwas salaja kohwri ja otis sifu läbi: seal ei olnud muud midagi, kui piduülikond kõigi tarbeasjadega; rahapaberist ei olnud ühtki.

Wahapeal leidis Mackerle selles toas, kust sissemurdja ära põgenenud oli, ühe paberitükikese, mis maas oli. Ta arwas alguses, et see kellegi pangaametniku arwetaamatu leht on, kui ta aga seda lähemalt tähele pani, nägi ta seal mingisugust kirja. Et ta seda teises keeles arwas kirjutatud olewat, mida ta ei mõistnud, siis wiis ta selle herra Bonwiti kätte. Direktor nägi kirja, mille sifu järgmine oli:

"Huä. t. össgöög r ophugnuach guiuöoüö ööjju ncädhbmü ölwu ssgp.

Uhagua."

See paberitükk ühes Jimi tunnistusega oli kõi, mis midagi sissemurdja isiku kohta tõendada wõis.

Järgmisel päewal tuli salapolitseinik herra Bonwiti büroosse ja palus seda paberit omale. Direktor andis paberi tema kätte. Waewalt oli ta pigu paberi peale heitnud, kui ta kirjutusmasinat palus, et selle läbi paberi sifu üle selgust jaada.

Raukasta mäerinnal. Saawatute wedu mägedes.

W. Poljanowi joon.

„Need kolm esimest sõna tähendavad Rahwa- ja tööstuspank,“ seletas ta, „niisama kergeste võib ka teistest sõnadest aru saada.“

„Kuidas teie selle peale tulete?“ küsis Bonwit imestanult.

„Kui ma neid tähta nägin, arvasin ma, et keegi nõndanimetatud „kirjutusmasina-salakirja“ tarwitanud on.“

„Kirjutusmasina-salakiri? Ma olen paljudest salakirjadest lugenud ja kuulnud, aga sellest veel mitte.“

Burl naeratas.

„Ja, paljud inimesed ei tea veel sellest midagi; seda leidis alles hiljuti Kalifornias keegi naisterahwas ülesse; ma olen sellest mõndagi kuulnud. See asi on aga idelikult ainult lapsemäng; te võite terwe raamatu selle salakirjaga kirjutada ja iga kirjutusmasina peal kirjutaja võib seda lugeda, aga kui ta selle tühise saladuse peale ei tule, siis ei või ta seda kunagi. Waadate hästi seda kirjutusmasinat, herra Bonwit, aga iseäranis klahwisi, te võite järgmise klahwide järjetorra saada:

souamg
sötjlä
hrpebi
dwnk

Mis te aga selleks ette wõtma peate, kui te salakirja tahate tarwitada, on see, et te enne oma kirjutust walmis kirjutate ja siis teist korda ära kirjutate; aga selle asemel, et te nüüd neid tähta tarwitate, mis teil ennem waja läks, lööte kirjutusmasina peal tarwitatava tähe asemel eelmise tähe wälja. Kui see inimene, kes „rahwa“ asemel „rah.“ kirjutab, need tähed salakirja ümber pani, siis wõttis ta kirja peal olewa „r“ asemel kirjutusmasina „r“ eelmise tähe „h“, „a“ asemel „u“ ja „h“ asemel „ä“. Nii tähendab siis „huä.“ — „rah.“, s. o. „rahwa“. Sellepärast peate teie, kui te kirja siu soowite lugeda, itka ainult selle tähe wõtma,

mis kirjutusmasina klahwide peal nende tähtedele järgneb, mis siin sebeli peal seisawad. Etis saate järgmise siu wälja:

„Rah. j. tööstusp. teraskamber sadatuhat tulla kohwriga täna ööse. Urmsam.“

* * *

Samal päewal ütles Bonwit klubis Dlyphantile:

„Kas sa usub, et John selle kohta mingisugust seletust võib anda?“

Dlyphant raputas aeglaselt pead.

„Politsei usub tema süüdi ja ta mulle näib see lugu kahtlane olewat. Kuidas sina sellest loost arwad, Solbrook?“

Advokat Solbrook suitsetas filmapilk aega mõttes oma ette.

„Ma olen seda sissemurdmist kui ka Johni hästi filmas pidanud. Midagi kahtlast on selles. Nii kaua kui John täie mõistuse juures on, pean ma teda ausaks, aga mõnikord näib mulle, nagu wüübiks ta mõne kahjuliku mõju all, kellegi inimese mõju all, kes — peab ütema — tugewam on kui tema.“

„Kes võib see olla?“ hüüdis Bonwit uudishimulikult.

„Ma usun, et ta kellegi proua mõju all on,“ urises advokat.

„Teie tahtsite ütelda, et preili mõju all. Ma usun aga, et preili Pageti mõju taunis hea võib olla,“ parandas direktor.

„Ei, preili Pageti peale ei ole ma sugugi mõtelnud,“ tähendas advokat õlast lehitades.

(Järgneb).

Püha maa.

V. Soldani järele -Im.

Rekto Nagrio oli kõige vanem elanik Alpi külaleses, Siroli piiril. Ta oli umbes kahesakümne-aastane, kuid näo järele otsustades võis teda waevalt kuuekümneme-aastaseks pidada, ja ta tundis enese veel õige erkja ja tugeva olemat.

Suba noorepõlvest saadik pidas ta kaht ametit: oli küla postimeheks ja hauakaewajaks, kuid viimati läks ühel tema waenlasel korda ehmest ametit tema käest ära kiskuda, sest et ta selleks juba liig wana olemat.

Niiwiisi kotas wanamees kahesakümnewie liiri suuruse kuupalaa, ja pidi nüüd veel lehwemalt läbi ajama, kui feda seniofiani oli teinud.

Selgama ajal juhtus külalesesse professor Franz Schulz sõitma. Kudas feda teadust nimeta i, mida noor professor oma kuulajatele õpetas, feda ei suutnud wanamees meeles pidada; ta teadis ainult feda, et noor õpetlane wanawara ja wana-aja mälestust uuris. Professor ajas temaga lagedaste juttu ja heitis itallastele etre, et nad ehitade kunstiharandust nii wähe hoidwat, ja itas juure, et teistel kulturamaadel, wana-aja mälestustega kunagi nii hoolima. alt ümber ei käidaks.

Nagrio arwas, et tema wiiekümne-aastane teenistus niisamuti tähelepanemiseväärt mälestuseasi on, ja palus selles asjas professorilt eestõustust.

Franz Schulz oli wana postimehe wastu, kes tale posti haruldase täpisealusega kätte toimetas, õige lahete ja õfustas posti- ja telegrafi-ministeriumis kōit, mis wõimalist, teha, et wanamehele tema amet alale jäetaks.

Mõjurikka professori palwe leidis ministeriumis täitmist, ja Rekto Nagrio kandis endistwiisi Alpide mäekülgi mööda kirju katali.

Peale selle kondis wanamees veel wäitfe külasurnuaia eest hoolt, pidas feda korras ja taewas teise, paremasse ilma minewatele külalesel-elanikludede haudu.

"Kudas te ometi nende kahe ametiga toime suudate saada?" küsis professor kord tema käest.

"Surnutel läheb harwem hauakaewajaid tarwis, kui elawatel kirjatandjaid," wastas Nagrio tähendusrikkalt.

"Jah, teil on õigus!" oli ka Franz Schulz nõus.

* * *

Serwe küla oli midagi suure waestemaja sarnast, mis tudisewate wanafestega, lastega ja alati rastejalgsete nais-terahwastega täidetud.

Serwed ja tugewad mehed saatsid aastas kümme kuud kodust eemal mööda: ühed neist töötasid linnas wabrikutes ja tehastes, teised wiibisid wäeteenistuses, kuna mõned koguni Amerikas „raha tegemas" käisid.

Salwel käisid kōit külaelanikud wäljas päitfe käes istumas, kui ilm ilus oli, eht jälle soendasid endid tule juures, kui wäljas külm ja marune oli. Suwel tulid nad kiriku-õfisele puude alla kōttu, et, õhtufest jahedufest mõnu maitstes, õhtusõõgi-aja kättejõudmist oodata.

Niihästi juwel, kui ka talwel jõõdi õhtust pimedas, ilma et tuld üles oleks wõdetud, ja mindi siis kohe magama.

Wäitfe küla-surnuaial, mis kingu otjas afus, tegid surnud fedasama, mis elawadki, s. o. kas soendasid endid päitfe käes eht magasid rahulikult õhtufes jahedufes. Surnuaeda, mille keskel kael feifis, ümbritses kõrge kiwiaed.

Iga päew, kui kirjad laiali kantud, käis Rekto Nagrio kōit haud läbi, kastas lillest, puhastas teesi ja tundis enese selles riigis, kus tal niipalju omafleid ja sõpru igawest und puhkamas oli, täielise peremehe olemat.

„hes surnuaia laugemas nurgas piiras Nagrio wäitfe plattifese ära ja istutas sinna Hiina roosist, millede eest ta iseäranis rohkeste hoolt kandis.

Haud ei äranatun temas kunagi mōtteid — just wastuotfa, kõigi surnuaeda maetute peale waatas ta nagu oma perekonna peale, kelle liikmed täielises üksmeeles, mida mingifugused tülid ega arusaamatused ei tumestanud, elasid.

Kord aga rikkus põlist rahu, mis külas walitfemas, kurb sündmus: tee äärest leiti wara hommitul surnud inimene. Nägu katsid tal finised mubud, kuid mingi afi ei tõendanud feda, et fin mōne kuritõõ õhwriga tegemist oleks olnud. Siiski andis fee leidus külatäditeste ettejutustele rohkeste toitu.

Reegi naisterahwas tõendas, et ta õõfel atna taga kellegi kähifewat laulu kuulnud, ja arwas, et surnu mõni joodit oli, feda koduteel ätti surn tabanud. Seine kinnitas, et fūda-õõl tema majafese juures automobil peatanud, mis selle järele pōbrase kiirulega minema kihutanud, enne kui ta weel wälja joosta jõõdnud; nähtawaste oli jurnu selle neetud „riistapu" õhwrisk langenu jne.

Wabepeal oga lamis surnu klaasistatunud filmadega, kassima habemetordiga ja walfate wurubega kaua aega tolmufel teel maas, kuni wiimats politsei kohale ilmus ja prototoli tegi.

Alles päitfe loojamineku ajal anti luba surnuleho ka- belisse wiia. Preester andis tale wiimase õnnistufe, ja neli meest, feda politsei selleks määratud, tõstsid surnuleha ites, paigutasid ta rutuga kōttulõõdud puufarki ning lastsid hauda, mille Nagrio surnuaia kõige laugemasse nurka oli taewanud.

Wana hauakaewaja, kes surnuaeda kalliks pidas nagu oma filmatera, oli ametiwõimude peale otfe pahane, et need feda sunnifid seal warjupaia andma õfikule, kes ei tea misfugufe õigufega tema koduküla elanikludede rahu oma ilmunifega oli rikkunud. Kes teab, mis inimene fee oli? Wabest mõni kurjategija, kes siia põgenenu, et üle piiri minna ja wõeras riigis seadufe tagatijamife eest warju leida?

Sellest päewast peale armastas wana hauakaewaja surnuaeda palju wähem, kui ta feda siamaale oli teinud: fee ei olnud tale ju mitte enam puutumata pühapaigaks.

Ja Rekto Nagrio muutus jettfaadik palju delamats ning tagasihoidlikumaks.

* * *

Mõni nõdal hiljem pidi wanamees valjudele perekondadele, kel täiskaswanud pojad olid, ifesugused weidrad lehed kätte wiima. Selgus, et ifamaale kaitfjaid waja läts: Italia walmistas ennaft wäljaastumife wastu.

Nagrio pidi päewad otfa ringi hulkuma, et neile noortemeestele, kes mägestikus ja orus — üks ühes kohas, teine teises kohas — töö olid, kufselehti kätte anda.

Warsti peale feda päästis sõda lahti. Raugett kōstfid suurtiikpauud, teed möõda kihutasid autod, jalgrattad ja õhwtitserid hobuste seljas edasi ja tagasi, ning weeresid suurtiikid raste pōrina saatel möõda. Siis nägid külalesel elanikud, kudat määradafi möõda kinnend tuhõndet soldatid pikkades ridades lumiste hariade poole edasi wenifid.

Aga kōit fee inimeste kiha ühes hirmfate tapariistadega näis tillute olemat hiigla-kiwimägedega, mida igawene lumi kroonis, wõrreldeks.

Sõjategewufe alaufest Italia ja Siroli piiril oli kolm-neli päewa möõda lainud. Sõjapiirkonna lähedastest paikadest hakkasid raugad, lawfed ja naisterahwad, endi warandufenatufest kaasa wõttes, wälja kolima.

Ra kõne all olemast külalesest hakkasid mitmed elanikud waenlase kartufel lahuma, kuid preester ei tahtnud oma kirikut mitte waenlase tallermaaks jätta.

„Kõllet wõib ilma tuletat jätta," sõnas ta, „aga Jumala altari ees peab alati tulufe põlema."

Selgama põhjusel ei tahtnud ka Rekto Nagrio oma surnuaiaft lahuda.

Kuid lähenew äite läks ootamatalt möõda, ja orgu, mis alles hiljuti waenlase käes oli olnud, ilmusid Italia wäed, kes seal jällegi kolmewärwifise rahwusifise lipu leh-wima panid.

Nii läts nõdasat kolm möõda.

Korraga tuli külalesel lähedal mäeküljel falf Italia soldatifi nähtawale, kes mäe otfa ruttasid.

„Mis fee ometi tähendab?" mõtles Rekto Nagrio, kes fel hommitul surnuaial wiibis, endamift.

Säitfa ootamatalt tuli kiwiaia juures teine falf solda-

Leiwajaba Petrogradis.

tifi nähtawale, kes koguni teistsuguseid riideid kandisid ja wõerast, wanamehele arusaamatat keelt kõnelesid.

Nagrio jooksis neile wastu ja tõrjus neid kätega weheldes tagasi:

„Sia ei tohi teie tulla! See on püha maa!“

Ruid austerlased ei teinud temast vähematti wälja ja kuulasid wastupanemata oma kapteni sõna, kes neid haudade wahel maha heita ja mäge mööda ülespoole ronitate Italia soldatite peale lasta kästis.

Nagrio astus kaptenile lähemale, ja tundis oma kõige suuremaks ehmatuseks selles professor Franz Schulzi ära.

„Signor Franz! Professor! Ma palun teid! See siin on püha paik! Seie teate ju seda . . .“

Professor aga ei teinud oma senisest kirjatandjast vähematti wälja.

Wanamees astus aia äärde, ifta veel mitte täieste aru saades, mis sugune hädaoht tema pühadust ähwardas, ja nägi, et itallased, waenlase kuulide läbi langenud feltimeeste furnutehade wahel edasi liitudes, furnuaiale ifta lähemale ja lähemale jõudsid.

Wärisedes waatas Nagrio waenlaste peale.

Waesed hauad! Ta oli alati armastusega nendes puhkawate furnute unerahu eest hoolitsenud, nüüd aga paisisid iga hauakünka tagant nende äraneetud austerlaste pead wälja!

Ja see signor Franz, see hea professor, kes talle iga kirja eest nii rohket jootraha oli annud!

Itallased hakkasid, furnuaia juure jõudes, üle müüri ronima. Nüüd pääsis äge tulewähetus lahti, mis wanameest oma mõttemõlgutusi talletstama ja põesastest warju otsima sundis.

Rui püüspaugud waitinud olid ja Nagrio oma peidupaigast wälja tuli, nägi ta, et haudade wahel ühes lahingu ajal mahalangenud rüüstidega furnutehade huntitud lamasid — ja nende seas ta professor Franz Schulzi furnuteha. Wanamees sai aru, et just professor austerlased, kes nüüd wiimse meheni surma olid saanud, sija oli toonud.

Ra itallastel oli rohkeste surmasaanuid, veel rohkem

aga haawatuid. Need püüdsid kabeti lähedalt läbijooksu oja juure ronida, kust Nagrio harilikult lillede lastmiseks wett wõttis, ja seal oma haamu pesta. Wesi muutus ojas punaseks, nagu veri.

Rui haawatud sanitaride poolt sbumisepunkti olid lantud ja Nagrio praegu-lõppenud heitluse läbi ärarüwetatud haudu lähemalt waatlema hakkas, nägi ta, et peale tema furnuaial veel keegi elaw inimene wiibis — preester, kes langenutele hingepalweid luges. Ta õnnistas veel wiimast torda kõiti langenuid, nende rahwuse peale waatamata, ja palus siis Zumalalt neile nende pattude andeksandmist.

Kelto Nagrio mõtles, et tõeste ainuüfinda Zumal inimeste peale nende tegude pärast kohut wõib mõista ja et kõigil praegu-langenud õnnetusel noortelmeestel, nihästi itallastel, kui ta austerlastel, kusagil leinaja ema wiibib, — ja ta hakkas neile niisuguse agaruse ja hoolsusega hauda taewama, nagu ta seda enam ammu-aega ei olnud teinud. Ta otsustas neile furnutele isegi selle paiga anda, mille ta enefele Hiina roosi õesaste tõrwa oli walinud.

Ta töötas ühehooga mitu tundi, ja lastis õhtul preestri abil kõiit furnud ühisesse hauda langeda.

Korraga aga lastis ta wiimasel furnutehal, teda ta üles oli tahtnud tõsta, pea tagasi langeda ning sõnas preestrile:

„Ei, ifate! Seda ei taha ma mitte sija matta! Ei, mitte mingi hinna eest!“

See oli Franz Schulzi furnuteha.

„Nagrio! Surm lunastab kõiit!“ tähendas preester lepitawalt.

„Ei, ei! See inimene siin tarwitas meie sõbraliklust, fõi meie leida ja andis meid ära, fõi meie waenlased pühamaa peale, muutis furnuaia lahingu tallermaaks . . . Ei, ma ei suuda seda neetud äraandjat mitte sija matta. . . Ta ei ole seda wäärt, et ta siin püha mulla sees, meie omaeste tõrwal, lamada wõiks. Minu arwates on ta toerastki alatam . . .“

Ja Kelto haaras professori furnutehal jalust kinni ning lohistas ta aia äärde, et teda sellest üle wifata.

Artur Tomfen,
Saksjalaft.
Kaardimäes.

August Mikhlep,
Saksjalaft.
Suurtükimäes.

Aleks. Sakenberg,
Ealinnast.
Parandusel.

Karl Wolber,
Saksjalaft.
Tegevast sõjaväes.

Julius Ogga,
Kurejaarest.
Tegevast sõjaväes.

Preester, kes lahtise hana juures, mille põhjas surmasaanud soldatite furnutehad lamafid, põlvitas, palvetas palavalt: „Diglane Jumal! Salastaja Jumal! Seida nende peale armu!”

Kui ta palvetamise lõpetanud oli, pööras ta Nagria poole:

„Kello! Sa pead ka ise halastaja südamega olema, kui sa tahad, et Jumal sinu vastu armuline oleks.”

Wanamees, kes väga hästi aru sai, et ka temast see tund enam kuigi kaugel ei olnud, kus ta Jumala kohtu ette pidi astuma, wajus filmapilguts mõtteksse. Seal tundis ta kibedat tahefsust selle peale mõeldes, mida ta teha oli tahtnud.

Kuid ringi waadates filmas ta korraga enese lähedal hiigla werelõiku, mille sees ta alles weidi aja eest mitu ärakistud kätt ja jalga wälja oli tõmmanud.

Werd nähes wõttis niisugune wihahoog tema üle wõimust, et ta professori furnutehast uueste kinni haaras, furnuaia wärawa juure lohistas ja üle tee ääres kaswate põesaste wälja wirutas, mispeale, ta ofustawalt sõnas:

„Mingi hinna eest ei mata ma teda siia! Anna mulle andeks, diglane Jumal . . .”

Suure jõupingutuse tagajärjel langes wanamees maha ja jäigi niivõisi lamama. Ta tuulis, kudus suurükid mürisefid ja õht tubandete noorte waimustusest täidetud hääle hüüetest wärises:

„Italia! Savoya!”

Kolm pimedat.

Õht lõmises musta taewa poole lendawatelt püüspaukudest, majade taha hääbawatelt tormilistest hüüetest ja mingisugustest tumedatest löökidest, mis kui teras vastu hallitanud kiwimüüri kostis.

Piltade, weripunastest tulelekidest kohutawalt walgustatute majade warju hoides, kättega mööda seinu ja planke wedades, liikusid nad neljalepi pillamisi edasi.

Nad olid kolmelepi kuni õhtuni turu ääres telefoni posti juures, lõwil munakiwidel istunud ja laulnud, mütsid, oodates kopikuid, põlwepe pääl. Kuid siis hakkasid järsku ümberringi mingisugused ärewad hääled kostma, mübisefid ruhwahulkade rasted jalaastumised, lõmisesid üfistud maja seinu pörama panewad püüspaugud. Nende südameisje asus imelik ärew tunne, nad ajasid filmalaud laiali ja püüdsiwad oma klaasijarnaste filmadega midagi näha, ent pais-tis ainult, nagu itka, pillane pimedus. Aga hääled läksid suuremaks, tõusid ja wajasid, kohutawalt trambiti nende ümber . . .

Kui siis wiimast Joosep tuli neid koju wiima, weeresid werised higitilgad mööda pesemata nägusi alla, lõwemine, kui tiialgi enne, haarasid nad Joosep peenilestest kärewar-

reist kinni ja kumberdasid, jalge raskelt järele wedades, koju poole.

„Mis see täna on, Joosep! . . .”

„Ma ei tea . . . nad mäsawad . . .”

„Kuidas mäsawad? . . .”

„Käiwad mööda uulitsaid, punased lipud mühawad käes, laulawad ja . . . näe, kaugel wihuwad tuleleegid taewa poole . . . Nad purustawad wangitõbasi . . . kuule kudas nad taowad! . . .”

„Miks nad purustawad? . . .”

„Ma ei tea, wiist . . . wiist . . . tahawad . . . wabadust . . .”

„Wabadust . . . wabadust . . .” sofistafid huuled ja pigistafid näpud lõwemine Joosep kärewarde. Wiit meid ru-tem koju . . .”

Ümberringi kõlasid püüspaugud, lõmisesid kangide hoo- bid, taewawõlwoil pöörlesid punased leegid.

Joosep sammus, oma kiidurat keha rapnenud pluusafeses löötutades, kolmest pimedast kramplikult kinnihõitult, südames näriw kartus, pimeduses karmemine edasi.

Ei tea, miks nad nii teewad? Miks nad rahuliselt ei ela. Miks nad neid tuliseid keeli taewasje wislawad ja kõit nii kohutawaks teewad? Miks see pimedus täna nii hirmu-ärataw on?

Uulitsa nurga tagant wilkus korraga tuli ja kartsus kohutawalt pimeduses wastutajaw walu, Joosep rindu il- mus korraga puuriv, lammataw walu.

„D—o—oe . . .” wigas ta ja wankus.

„Mis sa teed, Joosep! . . .” Nad haarasid lõwemine Joosepist kinni ja püüdsid talle oma nahksete filmadega otja waadata. Kuid Joosepil kadus jalgadest jõud, pea lõi täis tulist tina ja ta wajus, tumedalt ümiseses, jalgte peale maha.

Palaw, sünt wool tungis läbi kolme rindu.

„Joosep . . . Joosep! . . . Mis on! . . .”

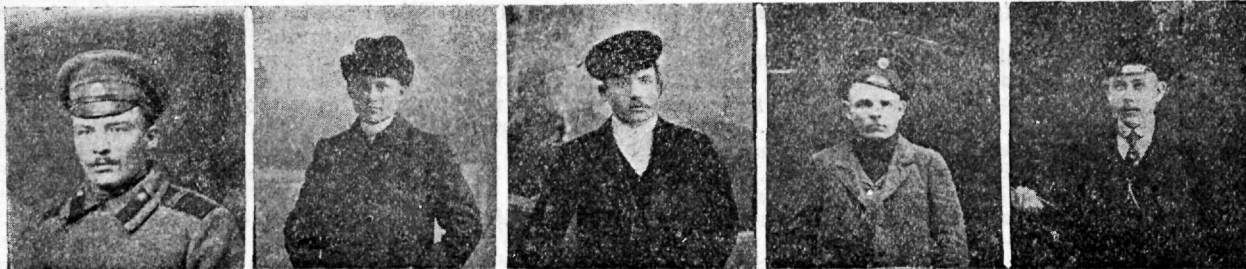
Agades langesid nad põlwile, kofasid tõntside sõrmedega mööda wiimastes tõmbetes siplewat keha, pomisesid midagi, huultega mafilikult liigutades ja wäristasid filmalauge, mille taga magasid klaasised filmad . . .

Punased warjud roomasid mööda seinu . . .

Üle Rahumäe liiwase pinna heljusid juba päikese wiimased warjud, kuid nad istusid itka weel wärstelt tuhjae- tud haulal.

Rinnus tulsufid sooned tangidena, ristudes kokku terwet keha. Silmadest ralsufid punased jädemed, puuriv-walu- sailt pealuust wäljatarates. Singes walitjes painajalik tüh- jus . . .

Mis nad teewad ilma Joosepita? . . . Kes neid wiib turule ja toob sealt ära, kes seab räpases toateses nende riideid, nende magamisesemeid? Kes räägib neile, mis wäl- jas sünnib, jutustab neile lugust? Ei, seda ei wõi keegi muu teha, kui Joosep, tema ainult! . . . Kuid tema on nüüd ära . . . stin liiwast, sügawas, puukastis ja ei tule enam tiialgi . . .

A. Sunt,
Murala w.
Segewas sõjaväes.

Juhannes Seppa,
Kabalast.
Seadmata kadunud.

Kristjan Kremann,
Sõmeru w.
Segewas sõjaväes.

August Belt,
Sakalast.
18 lahingut läbi teinud.

Johannes Tomfen,
Sakalast
Langenud.

"Joosep! . . ."

Nad ei lahtu siit, tulgu furnumatja ka kolme mehega ära wiima! . . . Nad ei liigu paigastki, nad suruvad käed kuiva liiva, haaravad hammastega kalmukünlast kinni ja ei liigu! . . . Minult kui Joosep ise ilmuks hauast ja kutsuks — siis võtaks nad ta käewarrest kinni nii õrnalt ja lähets . . .

Nüüd aga . . .

Kalmukünka ääres waarus finilil ühele ja teisele poole, imedes endasse pisaraid, mis weeresid üle palgede klaafinuiist filmist. Käed olid kramplikult ristis ja huuled liikusid . . .

Kaugel linnas suitsesid eilased müürid, mõnest kohast aegajalt väljavihates sinataid leele. Inimeste rinnuist tõusis tänu looduse poole revolutsiooni võidude üle, mis üle surmehäde jaadud.

Rahumäel aga istusid terve pimedada öö läbi kolm pimedat meest, känd kramplikult kinni surutult, klaafiseid filmad taewa poole pöördult ja lattenud huultega sõnu ümisesedes: "Joosep! . . . mu Joosep! . . ."

Miks.

Wennastuse tagajärjed.

Meie ja waenlase kaewikute wahelt, kus X. polk ajub, jookseb läbi wäite jõgi. Juba teist-kolmat kuud tegid meie mehed Saksa junkrutega sõprust, wennastust. Sellel wennastusel polnud aga mingisugust organisieritud otstarbet ega eesmärki — esimesed ei teadnud isegi, kas nad sel' moel igatsetud rahu, "õrgete mägede tagant" lähemale toomad; kuna teised esimeste üfalduse peale hoopis umbusklikult waafsid, kus saidwad, seal jeda enda kajuks tarwitasiwad.

Wiimasel ajal muutusid "rahu läbirääkimised" koguni wahetuskaupluselks. Meie omad wiifid sakslastele leiba, juhkariisi, teed; sakslased andsid jälle omalt poolt paberõssa, sigarid, wiina ja kohwi wastu — wahel ka mõne kuuli pealekauba tagant järel. Muidugi olid need julgemad poisid, kes waenlase kaewikutesse reisu ära tegid — waenlased, kawalad, meie kaewikutesse ei tulnud, tulid ainult poolde wahesesse, eespoolnimetatud jõe äärde. Ülekäiguks oli wäite lootsid, millele mõlemisjse otsa traadid kinnitawad, millede otsad üle jõe ulatasid. Tahtsid meie omad waenlase poole kaldale minna — istusid paati ja Willemi sellid tõmmasid sõiduriista omapoole serwa; tahtsid aga sellid meie poole külasse sõitu — tegid meie ontud nendega niisama . . .

Asi edenes. Päewad, nädalad lätsid weerehes ajamerde. Rewadepäite lõrwetas kuumalt, aeroplanid wuufisid püuakes õhus ja suurüki paugud kofisid tumedalt, ning needki olid pooljalaja lastud. Kui selfimehed sõdurid amafid, et selfimehed suurükiwäelased paugutawad, siis äwardasid maha lasta ja tikkudega läbi pista . . . Wennastus kestis edasi, sõna arusaamatule mõttes. Warsti aga muutus "heade naabrite" wahelord terawaks ja ühes sellega tuli lõpp.

Meie mehed said aru, et sakslased neid ninapidi waerwad — meie sõjawäe seisukohti, wägede rohkust, patareisi jne. mõistamisi kawalalt wälja uuriwad, milles ifeäraris üks Willu agent, kes wenekeelt mõistis, osaw oli.

"Läheme, poisid, ja wõtame selle nende peamehe kinni!" ütles Iwan, fuur, tugew koljatitaoline rammumees, leba teised дядя Котя hüüdsid. Plaan oli peagi tehtud — lähme!

Jõumees, ja weel kats teist, asufid teele, istusid jõe ääres paati, mida warsti waenlase saaditub oma poole kaldale rebifid. Harilikult oli nende saadituid alaliselt niisama fuur grupe, kui meitegi mehi — täna aga, nagu hädaõhtu etteaimates, neid neli, kuna meie omafi kõigest kolm oli. "Kudamoodi saame neist jagu ja weel neid wangi wõtta, kui neid meist rohkem on?" küfis jõumees, kes ka teiste ninameheks ja juhatajaks oli, ifeeneses.

Siiiski — hea hakkamine, on pool wõitu! . . . Teretati, nagu harilikult. "Kas teil kohwi on?" "Ja on." "Kas teil teed on?" "Ja on." Saksa "deputat" pööras warsti jutuwaine osawalt kõrwaliste asjade peale. "Mga kuule," ütles jõumees, "olge head, lugege meie endi lehest ette, mis teie lehed ka rahust kirjutawad." Sakslane tõbas käega tahtust ja ütles siis ühe oma poisile Saksa keeles: "Franz, mine jookse, too tänane ajaleht kaewikult ära, ma tahan seal Wene selfimeestele ette lugeda!" üks läts wähemaks. Nüüd oli paras filmapilt — mees mehe wastu.

Walgukirrusel haaras jõumees Saksa deputadi kõrist kinni ja wirutas ta prantsatades wastu maad. Teised selfimehed olid oma wastastega aeglasemad; pealegi olid nad jõumehest palju nõrgemad, waenlastega ühe rammu peal.

Üks Saksa poistest wiistis jooksu, kuna teine wenelelega rabeles. Jõumehe rusikas wirutas ka selle pikali. Iwan wiistas nad kui jahukotid paati, nii et paat uiskus ja weel laenetas. Kargas ise taqa sakslastele põlwile otsa; sirus nad oma alla, neile rusitad nina alla pannes:

"Kui teie, koerapojad, paigal ei ole, eht wastu hakkate, löön ma teie sihweplaadid esimese liigutuse juures laiaks!" Waenlased said aru, et see hüglane nalja ei mõista, ja olid wagusad kui tallekesed. Teised kats hüppasid tagant järel sõiduriistasse. Selfimehed, kes waheweal omapoole kaldale olid kogunud, tõmmasid kui tuul lootsiku üle jõe. Seal tiriti wangid paadist wälja ja sunniti neid oma ees minema.

Waenlane oli aga waheweal aتمانud, misugune õnnetus nende "deputadile" juhtunud; ta pani kobe õmblusmasinad säikfema. Maha lasta! Roomates edasi! Inmanbas jõumees. Teine sakslane tarwitas jeda momenti oma kasul ja pani jooksu; langes aga mõne fülla jooksu peal furnult maha, oma kuulist tabatuna.

Meie omad jõudsid õnnelikult Saksa deputadiga endi kaewikutesse. Minult kats meie meest said haawata. Traat-aedade juures katkus sakslane weel koraks vlehku panna, kuid jõumehe rusika hoop wirutas teda ninali maha. "Käta elusse! Ära enam löö!" palus ta nüüd, küüned püsti. "Mul lodu naine ja kolm last. Ära löö!" "Sinul kolm last!" käratas jõumees. "Kas minul pole — mul naine ja kuus last."

„Kas teie, sakslase näradad, wastutate selle eest, kui ma siin surma saan? Kas teie toidate mu naise ja lapsed?“ „Tead, meil on wabadus, pole enam teisrit. Mis teil, kuraditel, on? .. Kus on teie wabadus? .. Mis te, koeranõud, weel wahiite, et oma Willemile filmust laela ei tõmma — ta on juba ammugi wõlla jaotks küps...“

„Sumala pärast... ära löö!“ palus sakslane, uut hoopki kartes. Kaewitus otstti sakslase taskud läbi ja leiti seal raamat märkuste ja tähendustega, meie wägede ning seifukohtade üle; peale selle weel hull sõjawälja kaartisi ja plaanisi.

Selle südametäiega awas waenlane meie kaewikute peale oma suurkäki tule, mis aga lahju ei teinud. Meie patareid tõndasid oma määratu kogutule wastufets, Saksa kaewikute ja patareide pihta. Polnud näha muud, kui tolm ja suitsu... Suurtäkkide ülmõim on meie käes, mida ta waenlane kartis ja peagi waguftals jäi.

Mõnda lõppes sellekorra wennastus. Mismoodi ta ebaspidi weel kujuneda wõib, selle kohta ainult — ???

Alex. Timm.

Rodumaale.

Rodumaa, sinule tahaksime meie, sind armastajad pojad, keda sa omal waewafel pinnal, orjuse lammitfates üles kaswatafid, keda sa oma jämeda musta leiwaga toitfid, ta nüüd uuel wabadufekoitudul sõnakele su tegewufes ja arenemifetäigus kaasa wäätida. Rahjuts on aga kõit need, keda weel surmaw kuul purustanud pole, sinust kaugel laialipillatuna, nagu üftitud laened suurel ilmamerel, keda tuul ühes teiste miljoniliste laenetega sinna-känna tõutab. Sa rand, kus laene ükftord, oma teetõnda lõpetades, puhkama wõiks jääda — on weel kaugel, kaugel...

Palju on lühitse aja jooksul muutunud; palju on ta ehl juba meie waba Cestile uut alusmüüri rajatud, ja weel palju rohkem tööd nõuab tema täielik ülesehitamine. Ja selle heaks peaks nüüd igauits, kes oma rahwufe nime aaga tahab landa, ühifelt tööle hakkama, — ilma lasfide, seifuste, parteide ja eratõndade peale waatmata. Kuid meil paljudel puudub weel nagu iflagi arusaamine, ofawõtmine ja teadmifed oma demofratia jaotks; aga see pole mitte kõit meie süü, et meie selleasjas niifugufed — idiotid oleme.

Wastafadasi on meid türrannid oma raudse käpa all kinni pidanud, meie oleme harjunud. „Sumala armust“ kõite faama, siis pole ime, kui nüüd weel kohmetud oleme, ifeeneeste eest hea seisma. — Kadugu endifed orjaaja jäänufed wabade kodanifude hingef! Kuid ühinemifef asemel tuleb palju lõhesi ja lahkiminekuid ette — warte peab wõitlust par eiga, ajaleht ajalehaga, targem lolliga. Selle asemel et rahwa teadmifit ja filmaringi laiendada, teewad nende hulgas paljud segadufe-kihutufetööd. Edeste, kurwastaw nähtus. Ja meie, sõjamehed, kes me juba mitu aastat siin kaewikutes muust ilmaelust ja tegewufest lahufed oleme, meie jääme siin ajast hoopis maha.

Sarwa puutub näpu mõni ajaleht ehl kiri — ja see on peaaegu kõit, mis meie oma rodumaa arenemifest ja kätäigufest teame. Meil oleks õigus igast asjast tegelikult ofa wõtta, aga lahjuts ei faa meie ometi seda, ainult peame pahameelega kaugelt kuulma. Kuda mõned wõerad ofufed endid meie Cesti asjadefse segawad. Kirjutatakse, räägitakse palju kõigi Cesti sõjameefte organifseerimifest, ühendamifest ja liidufst, aga seda kõite täielikult teotks teha, on just nii ruttu wõimata, seft kõit sõjamehed on nii laiali pillatud, et neid sel moel wõimata ühendada on. Pealegi puudub suuremal hulgal asja wastu huwi ja arusaamine; ei ole wõimalust, mis neile seda kõite selgetks teeks, selle tähtfufst põhjani arafefetats, neid felleks ülestkihutats. Wifst pole see ta ime, et meile tuimus ja ofawõtmatus selle pika sõja-elu raskufte järele nagu ifeeneufest külge on juurdunud. Kuid pidage meeles, ifad, emad, naised ja kõit rodumaal, et meil kõigis asjus niifamafugufed õigufed on kui teilgi.

Et meie aga nüüd teiega selftis midagi ära teha ei faa, see pole meie süü. Teie peate siis targu ja teades oma asju ajama ta meie eest. Pidage meeles, ifad, oma pojad, pidage meeles, naised, oma mehed! Seil on ühifugufed õigufed meefstega, siis ärge toonitaga mitte üfti oma naise õigufit, waid astuge ta oma meefte ja üleüldiste rahwa tafude eest kui mehed wälja, et teie pojad ja mehed teile pärast, tagafit tulles, etteheiteid ei teekks. Ei makfa enam teiste peale loota ego wodata, mis teised teewad, waid ife igale asjale käed külge panna.

Süütaw on siin see elu ja ära tahats ta lõpetada, et uut paremat algada, aga tahtmata peame siin iflagi kinni olema. Oleme kui nõiaringsis kinni, millest wälja ei pääfe. Ma ei tea, misfugufed tagajärjed siis oleksid, kui meie kõit mõne partei ehl ajahehe põhjufmõtte järele teekfime — sõjariistad maha wistakfime ja ära tulekfime — siis wifst faakfime sõjale lõpu?

Suurte tähtedega kirjutawad nad: maha kapitalistid, maha rahwa kurnajad, maha sõda, maha kõit... maha ta wiimaks terve Cesti... Kas siis nüüd kõit film apilkfelft maha faab, mis aastafadade wältufel oma iured sfugawale ja laiali on ajanud?

Meie kõit tahakfime paljugi maha, kuid ätilife tegewufega ei faa meie peale anarhiat midagi paremat. Siis weel hüüawad nad: „Elagu wennastus kaewikutes!“ Need mehed, kes sedasi hüüawad, pole wifst seda wennastufst ega tema tagajärji näinud; nad ei tea ifegi õieti, misfugufe programmi järele seda siin aetatse, siis ei mõista nad ta wennastufe ega wennastufe wahel wahet teha, tema sõna tõsfises mõttes. Wennastufst oleks tarwis — niifugufst wennastufst, et meie waenlasi üles kihutada oma walitfufst kututama, rewolutfioni tegema jne. Seda aga palju ei tehta, waid lastakse endid parem wastastefst petta ja ninapidi wedada.

Tema waatab salaja, rufitad tastus hoides, meie kui lollide karja peale ja, kus wõimalik, seal katsub meie sõp-rufft kurjaste enda kasufst tarwitada. Näitufi ja juhtumifit oleks siin palju, mis wennastufe tagajärjel ilmifits on tulnud, aga olgu ainult üks sellest.

Ühes polgus wõtsid sakslased meie weldweebli kinni wedafid ta endi kaewikutesse ja hakkafid ta käest seal meie sõjawägede ja kõigi asjade kohta seletufi pärima — kus patareid seifowad, kus kuulipildujad on, kui palju wäge tufagil jne. Nus soldat ei wastanud nende küftimufte peale. Siis kistufid sakslased ta riibed seifast maha, káristafid ta pesu lõhti ja lõid talle karjudes wastu nägu: „Wene figa, wasta meie küftimufte peale! Meie faame nii kui nii teie juure wabadufe üle warsti wõimufe!“

Pärast lõitafid nad sfugawad haawad mehele noaga risti rinna peale, wõlbes: „See on sulle Saksa raudriff. selle eest, et sa nii wahwa sõjamees oled ja oma lollit Wenemaa poole hoiad.“

Pärast wistafid nad mehe tühja koopasse, kus weft fees oli. Sealt läks tal korda wõfel ära põgeneda — lõi wahi maha ja jõudis õnnelikult oma liinile tagafi.

Praegu wiibib ta raskete haawatega haigemajas. Edeste, wiha — hirmus wiha — tõufef rinnus niifugufe mefttu teo üle nende alatute wastu, kes endid weel ilmas kõigi rahwaste kultura ja haridufe eeskufjufst peawad. Kas sünnib niifugufte alatutega weel läbi täia? Ei! Surma ja káttematfmiift nõuawad niifugufed nende elajalikud teod!..

Tulgu need wennastufe poolehoidjad ife korrats fia kaewikutesse ja proowigu nende Willemi junrutega läbi täia, siis ehl näewad, kui palju nad tafufst selle eest „raudristifit“ libasse lõigatuna nende käest rindu faawad. Olfefid nad korratsi näinud seda werd ja neid inimeste kehade tükfifi siin lahingute platfidel, siis ehl faakfid nad õige pildi sõjast ja tema toledusdefst endile... Iga wiimane soldat ei tahaks enam üht tundi, üht minutitki siin olla, aga ometi peame olema — wennastamifega rahu meie iflagi ei faa. Wahest tembeldawad nad ta mind — nagu kõiti, kes neile wastu räägib — muidugi kodanlafets ja sõja poolehoidjats. Rahjuts pole ma see mitte. Ma olen juba

Wene wäerinnal. Tunnellis.

emahust siindides rohkem proletarlane, kui nemad eht ise on. See, mis ma räägin, seda räägin ma oma waadete, oma siidametunnistuse ja selfimeeste nimel.

Sellepärast ärge ustuge niisuguseid ülesäsitajaid ega segaduse siinitajaid, waid käige kindlalt iseoma plaanide järel! Olugi, kui neil mõnes asjas digus on, kuid nad ei mõista neid täielikult kellegile mõistetawats teha.

Rodumaa, kaswa! Saa suureks, wägewaks! .. Et ühineksid waprud wallad, kasutsid kõik kihelkonnad! ..
Tuleliinil 9. 6. 1917.

Alex. Timm.

Meie lõbustused.

Peab ütleva, meil tehakse lõbus elamine dige võimalikuks. Rõnnid kust küljest tahates läbi — igalt poolt kuulduwad pöriinal pasuna hääled, läbi aia wahiwad poisikeste karjad ja uhtel kõnnatul läheb madrus siise oma kallitefega. Seal on tuldrähtedega Buuff, toredalt kõlaw „Swoboda“ ja uueste lõbb käätsuma jälle Pelgulinna tarufell — muidugi igal pool seisuse kohaselt.

Kõige populaarsem on neist küll „Swoboda.“ Seda tahel põhjusel. Esmalt on tal niisugune uhte nimi, mille suhuwõtmise eest tsarismuse ajal kongi pisteti.

Ja nüüd wõib see otse nimesildina särada.

Seisfaks on „Swoboda“ poolelt nagu linna asi, sest teda peab üks linna isadest. Kuulu järele kawatsawat talle abiraha määrata — sest „Swoboda“ olla tingimata tarwiune.

Miks ja kudas?

Nii küfiti hiljuti ta Swoboda papa käest, aga see ütles digufega — linnaisal on alati digus — mis te minu käest siis dige tahate: „Swoboda“ eest maksan ma kallist üüri, annan aia wahest weel suuremate ülesannete jaoks teistele tarwitada, kui „Swoboda“ seda on. Mina olen ju see, kes rahwale diget lõbu ja ajawiidet muretseb!

„Sinu „Swoboda“ on niisugune, mida rahwas tingel-tangeliks kutsub,“ wastati talle. „See rüwetab seda suurt ja kõrget nime „Swoboda.“

„Misugune häbematus. Mis teeb siis minu „Swoboda?“ küfis linnandunil.

„Sinu „Swoboda“ näitawad naisterahwad jalgu. Sõstawad ifegi kuni põlwezeni.“

„See on dige — seal näidatakse jalgu jah,“ tõendab üks teine linna, isa, kelle eest need ja'ad sel puhul wäga huwitawad oliwad. Li — misugused sääremarjad, nagu marmor, nagu elewandiluu. Nüüd oli ta aga wihane, nagu see peab olema, kes kõlbluse eest wõitleb.

„Mis te neist jalgadest siis tahate,“ ütles „Swoboda“ omanik. „Kes on siis ilma jalgadeta. See on ju halatsemise wäärt õnetu. Mu „Swoboda“ on kangeste demokraatlik, temal ei ole jalg halwem kui pea — ühesõnaga ei ole ükski tehaliige teisest halwem. Rogu Europas näidatakse jalgu.“

Muidugi näidatakse, ütles üks linna isadest, kes mingil tingimisel „Swoboda“ jalgade näitamist ei tahtnud liig terawaks ajada.

„Wõib olla näidatakse, aga igalpool ei tehta seda mitte linna-ameti liikme isalikul juhatusel. Meil sünnib aga jalgade näitamine linnaameti liikme direktfioni all.“

Iseneest ei kõigutanud see jutujamine „Swoboda“ jalgade näitamise hoogu ja wiimafel ajal hüütawat tagant ridadest: „hooh!“

„Swoboda“ töötab aga. tubliste ja ta teeb oma nimele au.

Kui nüüd peats talle weel abiraha määratama, siis beruks linnaisa küll rõemu pärast kaja: „Kuradi ilus tütt see „Swoboda!“

„Buuffist“ ei masta kõneledagi — sest igamees ei astu juba nende kuldkirjade all ja elektritule sära alt läbi. See peab niisugune mees olema, kellel Wenemaa raha weel wähem maksab, kui Soomes. Ta peab wõima neid wälja loopida.

Ja mis ja tahadki ütelda.

Mehed, hoidke alt!

Jaani-laupäeva õhtul. Nüü Lilly teel Kadriorgu.

Seal läheb praegu Buffi. Waatad weidi ringi, nagu itka ja istud siis kusagile. Tellid õlut. Eltsituse kõrwale hoidmiseks nimetad tohe, et sellele kõrwenud wedelikule igalpool Tallinnas niisugune imelik nimi on antud — muidugi selleks, et su käest juuremat hullta paberit ta eest nõuda, kui iganes kannu wõid toppida.

Ja üsna kena näha, kudas meie burshuid ja proletariadid seda wedelikku aina ahnelt joowad, ise endid seal taga wäga tähtsaks tehes.

Zoodki sina — aga mis kurat see on, midagi nagu riimab sind. Itka ei saa rahu.

Noh — käes ongi. — Sealsamas! Näed, kudas see kleit on sügawaste wälja lõigatud, sinna maale, kust kõrgustiku algus selgeste näha. Saewate — kui õhuke see kõit — kogu seal ihu peal ei oleks nagu mitte midagi.

Wine itka — ja wana patukott — see kõit on ju palawast, kuumast ilmast tingitud.

Aga ega seegi sind rahušta, et tead: kuumast ilmast on see õhuke riie tingitud.

Olgu — noh, mis siis on. Sa tellid kas wõi niuwõrd lahedad jooti, mida peab läbi õlefõrre imema. Kui kuradi peenike, ja seal selgubki, et temal niisama sugused tundmused on.

Imelik, kudas inimesed sagedaste ühte moodi tunnewad. Ega see nii ilmapikka ei lähegi — ühe juures pool tundi, teisel 35 minutit — kes ilmapikkust siis loeb — ja su ingel,

kellel ihutatets nii õhukene riie, nagu mõte — ongi su laua ääres ja teie joote ja sõõte nii tawu, kuni tellnerile pead tahe kamaluga paberiraha andma.

Kurat wõtku — elu on kallis, iseäranis weel siis, kui ta niisuguse inglige ühte sattub, kellel kogu ihu peal tuuma aja pärast nagu mitte midagi ei ole.

Sa löõd äkitselt filmad üles ja näed kudas üle plangi kümme-kond paari poisteste särawaid filmi waatawad.

Olge aga praegu aia taga — aga tuleb ka kord aeg, kus triegi ütlete: kurat wõ'aks: Buffis on elu kallis, sest siin lendawad wõrgutiiva kärbsed.

Kuula aga, mis suguste nimedega tänawu Harjuwärawa mägi meie burshuifid on ilkestanud. Kui enimast „õira“, „koku-ot“ ja muud niisugused asjad Harjuwärawa mäe teenused olid, siis wõttis ta tänawu äkitselt hoopis teise kurfi.

Sa kuula ainult. Nad istuwad seal ja kõnelewad muusikast:

„Ühted motiivid leiduwad seal Ruberi „Fra Diavolas“, tähendab kõrge rinnaga burshui küljeluu. „Sunnen, kudas need mu hinges wastu, helisi esile kutsuwad.“

„Minule meeldib Gillet „Liblitate jaht“ üsn“, wastab nooruke, alles plikaõhtu iift.

„Laps, see on täiealilisele liig terge — ilma sügawa mõteta.“

„Kudas küll Napramnik oma kurwameelsuga südamet löhki kisub,“ toonitab keegi, kes kahwatanud ja kelle huuled wereta.

Sugew burshui küljeluu teab, et tal õigus on, sest kahwatu ja wereta huultega ei ela mitte õnnelikku abielu. Seda sofištub ta naabrilegi kõrwu.

„Tehle mis tahate — kõige tordam on Keler-Bela „Templi pühitsemine“, sõnab keegi neljas, kellel kõrge ots ja laiapiirilne waade. „Selles on midagi suurt, wõimsat, ühes tõmbawat, kaafasundiwat.“

Ja nõnda see nimedega loopimine läheb päewast päewa.

Ja sina, Kull, sina, kelle taktitepp seal iga õhtu higift nõretamiseni liigub, sina muretsed selle eest, et neil itka uufi imelikka nimesi käepärast oleks.

Sa Kull oled suur töömees — sest mis imeštama panawat ja autoriteeti tõstwat tarkust oleks siis kurwail preilidel ja prouadel, kui find ei oleks. Kull — wihu edasi ja näe waewa — su töö kannab wilja.

Ja mis siis weel?

See mis weel on, käib kõit niisuguste inimeste hulla, kes „Kilumari“ pollast weel ei ole laugemale jõudnud. Salwel käisid nad — kui wõimalik oli — tantsumurustel, tulid sealt südamet waluga koju — südamet paranefid aga jälle dige pea. Nüüd käiwad nad tarufellil, lafawad ennaft paarikümne kopiku eest sõidutada ja jälle on nad elust oma o'ja saanud.

Ra pime mees krobistab sõrmedega üle sfimli'ja puhub seal juures suupilli ja, kes tahab kuulda, kuulgu. Mafsa paberist kopik ja ta on õnnelik. Sal on tundmine, et sulle löbu walmistas.

Ei ole wiga. Tallinn lõbutseb korralikult. Kui teine kord mahti saame, siis wõime ka kinnistest lõbudest jutustada, kuid nende lõtkusead on hästi keerulisem. Nots.

Enamlane, anarhist ja kodanlane.

B. Mirsky.

Kui nad rünnal wagonisse formasid, siis ei olnud neil aega teineteise peale mingisugust tähepanemist juhtida. Alles siis, kui nad kupee ukse kinni olid pannud, waatasid nad teineteise otsa.

Ja lohtusid.

Kui paks isand, kelle otsaes wiis põigiti kortsu, oma wastas istuma kolme pikiti kortfuga isanda peale waatas, siis mõistis ta kohe, et tema ees anarhist on. Aga kui kolme pikiti kortfuga isand oma ees olewa wiie põigiti kortfuga isanda peale waatas, siis mõistis ta kohe, et tema ees enamlane on.

Mõlemad otsustasid ettewaatlikud olla. Kolme pikiti kortfuga isand mõttis raamatu välja ja hakkas lugema. Wiie põigiti kortfuga isand püüdis pealkirja lugeda, kuid see ei õnnestunud tal.

„Rahklemata mõni rewolutsioniline broshür,“ mõtles ta.

„Rahklemata mõni Lenini raamatulene,“ mõtles kolme pikiti kortfuga isand, kui ta tema kaaslane tastust mingisuguse raamatufese välja tõmmas.

Natufese aja pärast alustas wiie põigiti kortfuga isand:

„Palaw, kui pikali heita, siis wõtate muidugi pinsati maha?“

„Riietest lahti?“ imestas kolme pikiti kortfuga isand: „Miks riietest lahti?“ Aga endamisi mõtles ta: „Tunneme neid Lenini oma.“

„Siis on lahendam,“ oli wastus, aga wastaja mõtles endamisi: „Kui süütaks teeb end. Me tunneme neid anarhisti juba Leuchtenburgi hertsogi loššis wiidimiseft saadit.“

Mõlemad katfusid salaja, kas reisirahwrid alles ja panid hoolega teineteise liigutusi tähele.

Wiie põigiti kortfuga mees nägi kolme pikiti kortfuga mehe sõrmes rubiniga sõrmust. Ta kahtlus teufis. Aga waljuste ütles ta:

„Teil on suurepäraline sõrmus.“

„Hakkab,“ ütles kolme pikiti kortfuga isand. „Need enamlasted tahawad igalpool oma programmi läbi wiia.“ Aga waljuste ütles ta: „See on waseft sõrmus.“

„Waseft?“

„Ja, nüüd on ju kuld kallis.“

„Aga see teie nimi on ju isegi kogu warandus.“

„Ma tilgutafin sõrmuse auwu kuunlaraswa ja warwifin punasets. Nüüd näeb ta välja nagu werepiist Kõlja otsaefielt . . . Teil on uur, ei tea, mis tell peaks olema?“

Wiie põigiti kortfuga isand waatas kohtunult oma jämeda tullaft keti peale.

„Ei mul uuri ei ole,“ ütles ta. „Mul on keti otsas fibul, aga teil on ju ta telt?“

Kolme pikiti kortfuga isand waatas kohtunult oma hõbedast keti peale.

„Aga mul on keti otsas kartul,“ sõnas ta.

Waius. Rong liitus. Mehed hoidfid kramplikult kohwritest kinni. Natufese aja pärast küfis kolme pikiti kortfuga isand und sõrjudes:

„Teie olete emigrant?“

„Ja, Schweitsist, aga teie?“

„Siberist.“

Waius. Rong liitus. Mehed hoidfid veel kramplikumalt kohwritest kinni:

Et kohtawat waitust segada, hakkawad mõ emad oma wägütükkidest lõnelema, mis põhjujel ja kuidas wana walitus neid taga küfos. Nad wõitlewad unega . . . Et aga kohwrite araladumist wõib oodata, siis sunniwad nad end ülewal olema.

Ühe jaama kohal kõlistatakse ukse taga. Et mõlemad mehed teineteise eest hirmu tunnewad, siis arawad nad ukse.

Siis astub lõhukas mees.

„Kodanlane,“ sõnab kolme pikiti kortfuga mees oma naabrile.

Mehed saawad julgemaft; nad wõtawad käd kohwritest pealt; heidawad pikali; nähtawaste wõib „kodanlast“ ufaldada.

„Nii on parem põgenewale kodanlasele kulla karata,“ lausub üks.

„Ma toetan teie ettepanekut,“ wastab teine ja pöörab filmad wastu seina.

Nad magawad õiglast und.

* * *

Suur on aga hommikul nende imeustus, kui nad oma asju ei näe; kõik on kaasa wõdetud, mida wõtta wõis, kohwritest weel lõnelemata.

Ra „kodanlane“ o'i kadunud.

Nüüd alles tutwustab end wiie põigiti kortfuga isand oma naabrile:

„Endine rahwakoolide inspektor Eestis — Semjon Durat,“

Ja kolme pikiti kortfuga isand:

„Endine postkontori ülem E. linnakeses — Timofei Dõjol.“

Ja nad lausuwad korruga õiglast meelepahaga:

„Seal on see wabadus, mis meid, õiglast ja ustaraid Wene riigi kodanlita, kõitsugusteks kõrildõikajateks muudab, kuna kõrildõikajatel kõhub ette kaswawad ja nad eht kodanlase wõlimuse omandawad.“

Tiit Seiepooli autonomia.

Rotiwalu küla mehed kogusid miitingule ja otsustasid omale autonomiat nõuda.

„Ilma autonomiata ei saa kudagi läbi!“

„Aga kuidas teda saada?“ kuuldufid hüüded.

„Isna lihtsalt: herra maa ära wõtta, kroonu mets puhtaks raiuda!“ ütles Rägumeelitu Tõnis.

„Ei tõlba nii!“ protesteerisid teised wastu. — „Waja on ikka, nagu kord ja kohus. See on peaasi.“

„Saadame, mehed, Tiit Seiepooli pealinna, tema, wana atstawku soldat, oskab weneleelt ei saa kudagi läbi: laerad on otsas ja titu tops maksab 8 kopikat.“

Järgmisel päewal saadeti Tiit Seiepool teele.

„Mine ministri enese juure,“ õpetasid teelejaatjad. „Ja tingimata nõua seda . . . Ilma selleta ei saa kudagi läbi: laerad on otsas ja titu tops maksab 8 kopikat.“

„Küll mina juba toon!“ lootustas Tiit Seiepool saatjaid. „Lähem ofsetohe ministri juure ja kui seal õeldakse, et ei saa, siis lähem wäeülemjuhataja juure! Minu wend on juba kolmas aasta soldatiks.“

Kui Tiit Seiepool Petrogradi jõudis, läks ta sõõgi-poodi, et linna eluga ennast tutwustada ja küfida, kuidas kellegi jutule minna. Ja kõik sai ta teada, aga, — oh, ja patuasi! — nagu tina tuhta, oli tal meeletst kadunud, mis-pärast ta Petrogradi tuli. Kudagi ei saanud ta seda tarta sõna meelde tuletada, mida mehed miitingul rääkisid.

Wiimaks hakkas ta wastutuli-jatelt küfima, mis talu-pojal kõige enam waja läheb.

„Muidugi teada — pappi!“ wastas üks.

„Mis, kurat, pappi!“ wihastas Tiit. „Ja kui see nii on, siis meil ju õpetaja on. Aga mis weel waja?“

„Sm. Kooliõpetajat õn waja.“

„Dn.“

„Niitmise masinat on waja.“

Tiit Seiepool jäi mõttesse. Dõsi ta ju on, et külmimasinat waja, aga see ei olnud ikkagi see, mida tuua kõsti . . .

Korruga formas tore automobil mõõda.

„Kui palju maksab see . . . see seal . . .?“ pööras Tiit kellegi mõõda mineja poole, auto peale näpuga näidates, sest ta ei teadnud, kuidas selle masina nimi.

„Ah, see automobil wõit. . . .“ Tuhast kolmümmend wast.“

Harjunud seifang.

Herr Blumenzwibel Berliini kuningliku ooperi näitelaval.

Herr Blumenzwibel kaitskraavis oma harjunud teatri-seifangus.

„Kudas ja ütlesid? Auto-mobil?“ rõemustas Tiit. „Seejama ta on! Suur tänu, sõber, et meelde tuletasid.“ Ja Tiit Seinepool läks tõnkides edasi, ifka korra: „automobil, automobil...“

Peale kauase ootimise leidis Tiit Seinepool üles, tuft automobili saab.

Ja wakis kõige toredama wälja.

„Noh, wedage ta uulitsale ja ma sõidan!“ tästis Tiit.

„Aga raha?“

Tiit lohmetas.

„See on, kudas... raha? Nüüd on ju wabadus. Sunnitöölt sõidawad inimesed ilma piletitä koju...“

„Ras teie olete anarhist?“ tohtlus müüja.

„Urge sõimate. Wabadus on ju. Raha wõib ju saada ka, kas wõi terve sada tohe.“

„30.000 on waja.“

Tiit tohtus. Ras wõi sõõ tuld, aga niifugust summat külamehed küll tohtu ei saa. Ei aitanud, pidi odawama wõtma ja Tiit saatis küllasse telegrammi, et wiidimata 12.000 rubla saadetaks.

Kui külamehed Tiidu telegrammi kätte said, togušid nad miitingule ja hakkasid arutama.

„Wõetaks ifka, turat, hiigla altkäe maksu küll!“ pahandasid nad.

Wiimaks saadi suure waewaga, mis wõis, maha müües, 12 tuhat tohtu ja saadeti Tiidu kätte.

Tiit Seinepool ostis automobili ära, pallas juhi ja sõitis koju.

Teel juhtus ta Migritse Waduga tohtu.

„Noh, mis külas ta uudist on?“ küfis Tiit.

„Ei midagi. Aga fina... kas tõid autonomia?“

Sõna „autonomia“ kuuldes, jäi Tiit Eõfine ammuli suuga, nagu soolasammas, tohtunult wait.

Siis ennast togudes, pobises ta midagi wastufets ja tästis autojuhil edasi sõita.

„Mis nüüd teha?“ hädaldas ta endamisi. „Lita nüüd, taewa president, ife! 12 tuhat on läinud ja selle põrgu pealiku pallasin ka, kolmsada rubla tuus, juhtima... Ja toht ilma aegu!...“

Korraga tuli Tiidul sepp Näfsikott meelde, keda toguni nõiaats peeti, fets et ta toht teha ostas.

Tiit Seinepool sõitis Näfsikota juure ja jutustas talle oma loo ära.

„Sa ole kulla mees, tee mu automobil autonomiaats ümber!“ palus Tiit Seinepool.

Näfsikott waatas asjatundlikult mafina üle ja wastas:

„Wõib.“

„Aga tohe!“

„Pooletunni pärast saab kätte.“

„Eõõ eest tui palju?“

„Wiis sada rubla.“

Tiit Seinepool tohtus tõwerats.

„Wast ehl jätad na' sõbramehe poolest paarsada alla?“

„Poolsada jätan, odawam kudagi ei wõi! Oma raha eest teen sulle.“

Raup sobis ja Tiit Seinepool läks, toõ ahjust oma wiimase forjanduse ära.

„Näfsikott, wa' hea mees, aitab, muidu ei tea, weel mis...!!...“

Aston.

Meie Mafsi Jõrgmine (150.) sõjanummer ilmub 1. juulil.

„Protestid“.

Roda nit: „Appi! ajalehed uputawad mind oma protestidega ära! Ja itka räägitakse, et paberist puudus olewat!“

Wanapiigade koosolekul.

Läbirääkimiste ajal wõtawad weel teegi elatanud wanapiiga sõna: „Seltsimehed wanadpiigad! Naisterahwa elu on täis raskusi ja hädasi, mida meie kõik ühiselt kõrvaldama peame. Näituseks: kui sõda warsti ära lõpeb, tulewad mehed tagasi ja siis algab neil muidugi naiste wõtmine. Kas wõtawad nad aga meid — meid, kellel jelleks juba täieline eesõigus on? Ei — nad meid ei wõta!“

Nad wõtawad neid narri, edewaid plitafi, kes weel elus meheleminemise kriisist läbi pole elanud. . .

Seltsimehed, wanadpiigad! See on meie kohta otsekohene kodaniku auhaawamine. Seltsimehed! Selle wastu tuleb aegsaaste mõjuwad abinõud tarwitusele wõtta!“

„Alga misjused siis need abinõud on?“ küsib teegi, uudishimuliselt, õhlawalt.

„Seltsimehed!“ wõtawad rääkija uueste sõna. „Meie peame selle wastu kõwaste protesteerima. Meie peame üle maa kõik naisewõtmised boikoti alla panema. Meie peame niisuguse seaduse-eelnõu välja töötama, mis mehi kohustab korra- ja järjeootamise järele naissi wõtma — aga mitte neid, keda nemad ise tahawad, eht heaks arwawad.“

Seltsimehed! Pidage meeles, et meie nüüd meestega ühedigusalised wabad kodanikud oleme, ja sellega ühes seadust teha wõime, mis meile kasulik on. Ajutame wanapiigade-liidu; ühiselt wõidab palju. Wõtame ära endi wastas-parteit — noortelt — mehele minemise õiguse. Sellepärast — kõikide maade wanadpiigad ühinege!“

Järeldõna: Minul, kui erapooletul isikul, läks korda seda wanapiigade otsust, salaja pealt kuulata. Ja et mina itka alati instinktiivselt noorte poole hoian, siis ütlen teile: „Olge käremed wanapiigade tegewusele omalt poolt risti wastu astuma, enne kui nad oma plaanid teoks teha saawad! Need wanad on promofatorid, need on wana walitsuse poole hoidjad. Nad tahawad wasturewolutsiooni teha, et siis sundmuse teel endid mehele toppida. Nüüd on wabadus — mis wana, peab wanaks jääma!“

Wanakäla Saas.

Rahwanalt.

Saarlane tulnud nagu wanastegi Tallinna. Jõudnud Hartu mäele. Tallinna tornid paisunud.

„Dhoo!“ hüüdnud ta. „Tallinna saiad juba näha!“ Ja wisanud leiwakoti maha.

Seal ilmunud korraga tema ette hall wanamees:

„Miks ja leiwakoti kõrwale wistad? Tallinnas pole mitte saiad, waid saiafabrad, ja arwan, et must leibgi sulle aitab!“

Saarlane kihutanud jalamaid tagasi. „No seba pole ma weel kuulnud!“

Lenini kõnemeeste koolis.

Seltsimees instruktor, see inimene tahab õpilaseks siisse kirjutada.

Wõib. Andke tsentimeeter. Awage, seltsimees, suu. . . (mõedab ja dikteerib assistendile:) Kirjutage: „Kõri diameeter — 22 tsm.“

Kirjutasin.

Andke rusikas. Nii. „Rusika diameeter — 60 tsm.“

On.

Otsaesine! Kirjutage: „otsaesise kõrgus — 2 tsm.“

Kõlbulik?

Muidugi; wastab kõikidele nõuetele. . .

— mer

Mititingul.

„Olete „Aire-mees?“

„Ei ole!“

„Noh, tänan väga, ega mul teile just midagi ütelda polnudki. . .“

Waha!

Rodanlane: „On küsitaw, kas teie midagi teate Marksiist ühes tema „Kapitaliga.“

Tööline: „Mars on järelikult kapitalist!“

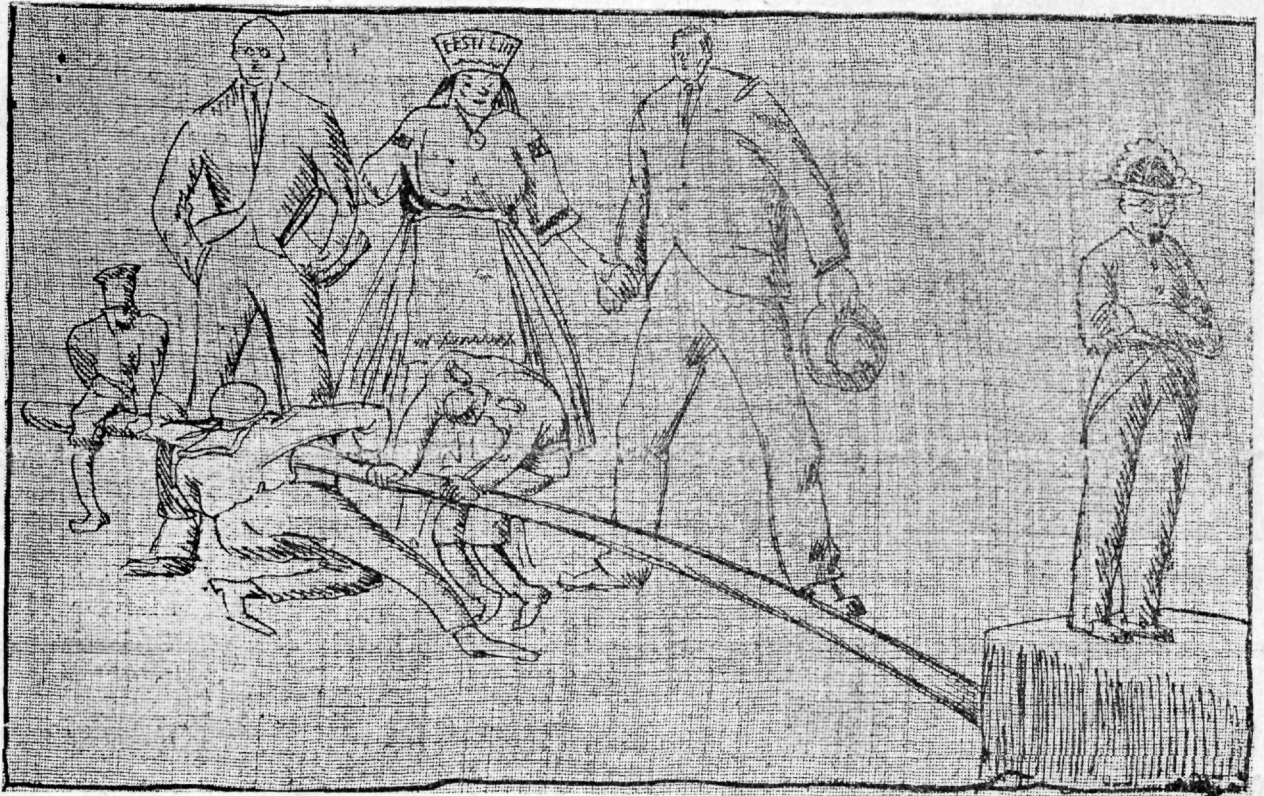
— mer.

Mititingul.

„Mina usaldan ainult t. ja s. s. nõulogu. Muibu poleks mul, näete, wõimalik siin wabalt rääkida.“

„Mitte nõulogu ei annud wabadust, waid rewolutsion.“

— mer.

Eesti Liit: „Mii, poisid, kangutage aga peale! Mul on juba uued kanditadid valmis!”

Rahwameelne, piltidega
: ilustatud ajakiri :

„Meie Mats“

Tellimiste wastuwõtmine II pooleaasta peale awatud.

Ajakirjas ilmuvad paremate kirjanikkude põnewad romanid ja uudisjutud, Eesti sõjameeste kirjad, pildid ja laulud. Waba sõna meie paremate naljahammaste sule alt, halastamata wõitlus kirjas ja piltepiltides meie wabaduse waenlastega, liitlaste wõitjatega ja korratuste sünnitajatega. Paljastused endiste hirmuwalitsejate, koostrite j. t. elusti.

Tellimise hind: kättesaamisega aastas 5 r. 50 t., 6 kuu eest 3 r., 3 kuu eest 1 r. 60 t. Toimetusest ise ära wiles: aastas 4 r. 50 t., 6 kuu eest 2 r. 30 t., 3 kuu eest 1 r. 30 t. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Ainult tellijad wõiwad kindlad olla, et nad iga numri saawad. Üksikmüügil löpewad lehtede tagawara tihti ruttu otsa ja paljud jääwad ilma.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Harju ja Riiutli uulitsa nurgal nr. 46/18, „Teaduse“ raamatukaupluses.

Ilmusid: „Mis on demokratiline wabariik?“ Hind 20 kop. „Kohalik omawalitsus demokratlistel alustel.“ Hind 20 kop. □ Ilmumisel: — „Wiimane werine tsaar/Wenemaa troonil.“ —

Tarwitamata jäänud lähemad kirjatööd häwitatakse ära, kui martist tagasisaamisets juure lisatud ei ole. Ruumi-puudusel ajakirjas kirjawastuseid ei anta; wastuse saamisets lisatagu postmark ehk postkaart ligi.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahete tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaasen.

Wäljaandja „Teaduse“ kirjastus.

M. Schifer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR